

■ Τερού Νικολάου Καβάσιλα (†)

Ἑρμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας* Μέρος Γ΄.

Τρισάγιος ὕμνος

Ἀνυμνοῦμε τέλος τὸν ἴδιο τὸν Τριαδικὸ Θεό, ψάλλοντας: «**Ἄ**γιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς». Τὸ «Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος...» ἀποτελεῖ τὸν ὕμνο τῶν Ἀγγέλων (Ησ. 6:3). Καὶ τὰ «Θεός», «ἰσχυρός» καὶ «ἀθάνατος» εἶναι λόγια τοῦ προφήτη Δαβίδ: «**Ἐ**δίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ἰσχυρόν, τὸν ζῶντα» (Ψαλμ. 41:3).

Ψάλλουμε τὸν Τρισάγιο Ὑμνο μετὰ τὴν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ διακηρύξουμε πῶς μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ἐνώθησαν καὶ ἀποτελοῦν πλέον μίᾳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἀναγνώσματα

Ἀμέσως μετὰ, ὁ Ἱερεὺς παραγγέλλει σὲ ὅλους νὰ μὴν στέκονται μὲ ὀκνηρία, ἀλλὰ νὰ ἔχουν προσηλωμένο τὸν νοῦ τους σὲ ἐκεῖνα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν. **Αὐ**τὸ σημαίνει τὸ «*Πρόσχωμεν*».

Καὶ μὲ τὸ «*Σοφία*» ὑπενθυμίζει στοὺς πιστοὺς τὴν σοφία μὲ τὴν ὁποία πρέπει νὰ συμμετέχουν στὴν Λειτουργία. **Αὐ**τὴ εἶναι οἱ καλοὶ λογισμοὶ ποὺ ἔχουν ὅσοι εἶναι πλούσιοι σὲ πίστη καὶ ξένοι ἀπὸ καθετὶ ἀνθρώπινο. **Εἶ**ναι πράγματι ἀνάγκη νὰ παρακολουθοῦμε τὴν Λειτουργία μὲ τοὺς πρέποντες λογισμούς, ἂν βέβαια θέλουμε νὰ μὴν χάνουμε ἄδικα τὸν καιρὸ μας. **Ἐ**πειδὴ ὅμως κάτι τέτοιο δὲν εἶναι εὐκόλο, χρειάζεται καὶ ἡ δικὴ μας προσοχὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ὑπενθύμιση, ὥστε νὰ συγκεντρῶνουμε πάλι τὸν νοῦ μας, ποὺ συνεχῶς ξεχνιέται καὶ παρασύρεται σὲ μάταιες φροντίδες.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἐκφώνηση «*Ὁρθοί*» περιέχει παραίνεση. **Θ**έλει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ στεκόμαστε πρόθυμοι, μὲ εὐλάβεια καὶ ζήλο πολύ. **Κ**αὶ πρῶτο σημάδι αὐτοῦ τοῦ ζήλου εἶναι ἡ ὀρθία στάση τοῦ σώματός μας.

“Υστερα από αυτές τις έκφωνήσεις, διαβάζονται τὸ Ἀποστολικὸ καὶ τὸ Εὐαγγελικὸ Ἀνάγνωσμα. **Αὐτὰ** δηλώνουν τὴν φανέρωση τοῦ Κυρίου, ὅπως γινόταν σιγά-σιγά μετὰ τὴν πρώτη Του ἐμφάνιση στοὺς ἀνθρώπους.

Στὴν Μικρὴ Εἴσοδο τὸ Εὐαγγέλιο ἦταν κλειστὸ καὶ συμβόλιζε τὸ διάστημα τῶν τριάντα πρώτων ἐτῶν τοῦ Κυρίου, τότε ποὺ ὁ Ἰδιος ἀκόμα σιωποῦσε. **Τώρα** ὅμως ποὺ διαβάζονται τὰ Ἀναγνώσματα, ἔχουμε τὴν πληρέστερη ἀποκάλυψή Του, μετὰ ὅσα ὁ Ἰδιος δίδασκε δημόσια καὶ μετὰ ὅσα πρόσταζε τοὺς Ἀποστόλους νὰ κηρύττουν.

Μεγάλη Εἴσοδος

Σὲ λίγο ὁ Λειτουργὸς θὰ προχωρήσει πλέον στὴν Θυσία. **Καὶ** πρέπει τὰ δῶρα ποὺ πρόκειται νὰ θυσιαστοῦν, νὰ τοποθετηθοῦν στὴν ἁγία Τράπεζα.

Γιὰ αὐτὸ ἔρχεται τώρα στὴν Πρόθεση, παίρνει τὰ Τίμια Δῶρα, τὰ κρατᾷ στὸ ὕψος τοῦ κεφαλιοῦ του καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ Ἱερό. **Προχωρώντας** μετὰ πολλὴ κοσμιότητα καὶ μετὰ βῆμα ἀργό, τὰ περιφέρει στὸν Ναό, ἀνάμεσα στὸ πλῆθος, συνοδευόμενος ἀπὸ λαμπάδες καὶ θυμιάματα. **Τελικὰ** εἰσέρχεται στὸ Θυσιαστήριον καὶ τὰ ἀποθέτει στὴν ἁγία Τράπεζα.

Στὸ πέρασμα τοῦ Ἱερέως, οἱ πιστοὶ ψάλλουν καὶ προσκυνοῦν μετὰ

κάθε σεβασμῷ, παρακαλώντας νὰ τοὺς μνημονεύει τὴν ὥρα ποὺ θὰ προσφέρει στὸν Θεὸ τὰ Τίμια Δῶρα. **Γιατὶ** ξέρουν, πῶς δὲν ὑπάρχει ἀποτελεσματικότερη ἱκεσία ἀπὸ τούτη τὴν φρικτὴ Θυσία, ποὺ καθάρισε δωρεὰν ὅλες τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου¹.

Ἡ Μεγάλη Εἴσοδος συμβολίζει τὴν πορεία τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἔπρεπε νὰ θυσιαστεῖ. **Καθισμένος** τότε πάνω σὲ ζῶο, ἔμπαινε στὴν Ἁγία Πόλη, συνοδευόμενος καὶ ὑμνούμενος ἀπὸ τὰ πλῆθη.

Σύμβολο τῆς πίστεως

Ὁ Ἱερεὺς καλεῖ τώρα τοὺς πιστοὺς νὰ προσευχηθοῦν «*ὑπὲρ τῶν προτεθέντων Τιμίων Δώρων*»: «**Ἄς** παρακαλέσουμε τὸν Θεὸ νὰ ἁγιαστοῦν τὰ Τίμια Δῶρα ποὺ εἶναι μπροστὰ μας, ὥστε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἔτσι ὁ ἀρχικὸς μας σκοπός».

“Υστερα, ἀφοῦ προσθέσει καὶ ἄλλες αἰτήσεις, παρακινεῖ ὅλους νὰ ἔχουν μετὰξὺ τους εἰρήνη («*Εἰρήνη πᾶσι*») καὶ ἀγάπη («*Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους...*»). **Καὶ** ἐπειδὴ τὴν μετὰξὺ μας ἀγάπη ἀκολουθεῖ ἡ ἀγάπη στὸν Θεὸ καὶ ἡ τέλεια καὶ ζωντανὴ μας πίστις σ’ Αὐτόν, γι’ αὐτὸ, ἀμέ-

σως μετά, ὁμολογοῦμε τὸν ἀληθινὸ Θεό: «**Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον**».

«**Τὰς θύρας, τὰς θύρας· ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν**», συμπληρώνει ὁ Λειτουργός. **Μ'** αὐτὸ θέλει νὰ πεῖ: «**Ἄνοιξτε διὰ πλάτα ὅλες τις πόρτες, δηλαδή τὰ στόματα καὶ τὰ αὐτιά σας, στὴν ἀληθινὴ σοφία, δηλαδή σὲ ὅσα ὑψηλὰ μάθατε καὶ πιστεύετε γιὰ τὸν Θεό. Αὐτὰ συνεχῶς νὰ λέτε καὶ νὰ ἀκοῦτε, καὶ μάλιστα μὲ ζῆλο καὶ προσοχή**».

Τότε οἱ πιστοὶ ἀπαγγέλλουν δυνατὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως («Πιστεύω εἰς ἕναν Θεόν...»).

(Ἔπεται τὸ Μέρος Δ΄.)

(*) Ἡ Φωνὴ τῶν Πατέρων, ἀριθμ. 23, ἔκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου, Ὠρωπὸς Ἀττικῆς. • **Επιμέλ.** ἡμετ.

1. Χαρακτηριστικὸ λειτουργικὸ στοιχεῖο τῆς Μεγάλης Εἰσόδου εἶναι ὁ *Χερουβικός Ὕμνος*, πού ψάλλεται σὲ ἀργὸ μέλος ἀπὸ τὸ χορὸ: «**Οἱ τὰ Χερουβὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καὶ τῇ ζωοποιῷ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες, πᾶσαν τὴν βιοτικήν ἀποθώμεθα μέριμναν, ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξόμενοι, ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Ἀλληλοῦϊα**». Δηλαδή: «**Ἐμεῖς πού μυστικὰ εἰκονίζουμε τὰ Χερουβείμ καὶ ψάλλουμε στὴ ζωοποιὸ Τριάδα τὸν τρισάγιο ὕμνο, ἅς ἀφήσουμε κάθε βιοτικὴ μέριμνα, γιὰ νὰ ὑποδεχοῦμε τὸν Βασιλιά τῶν ὄλων, πού ἀόρατα συνοδεύεται ἀπὸ τὰ ἀγγελικὰ τάγματα. Ἀλληλοῦϊα**».